

Animal Health Matters.
For Safe Food Solutions.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO

Якість і безпечність молока: вимоги національного законодавства та ЄС

Щирова Наталія Сергіївна,
заступник начальника управління
безпечності харчових продуктів та
ветеринарної медицини
Головного управління
Держпродспоживслужби в
Київській області

Зобов'язання України

Відповідно до Угоди про Асоціацію (ст. 59), Україна повинна максимально наблизити своє законодавство у сфері санітарних заходів до законів ЄС. **Таке наближення це не копіювання, і не вимога, щоб було тільки те, що є в законодавстві ЄС.**

Акти ЄС побудовані і діють у його правовому середовищі. Перенесення їх положень до права України має враховувати відмінності між системами, щоб не викривити зміст ані європейського, ані українського законодавства.

Поточні проблеми регулювання щодо якості і безпечності молока

- **Неповна дієздатність законодавства.**
- **Чинні регуляторні документи СРСР, що базуються на застарілих підходах та/або регулюють відносини у способи, що неможливі в умовах ринкової економіки.**
- **Повільне виконання зобов'язань щодо наближення законодавства України.**
- **Стримуюча ідеологія системи державного контролю у сфері виробництва та обігу харчових продуктів.**
- **Надмірна політизація відношення до галузі.**

Що треба виконати?

ВСЕОХОПЛЮЮЧА СТРАТЕГІЯ імплементатції Глави IV Угоди про Асоціацію (Санітарні та фітосанітарні заходи)

Найменування заходу	Законодавство ЄС	Строк підготовки, рік	Строк впровадження, рік
Заходи, які застосовуються щодо сирого молока, молозива, молочних продуктів та продуктів на основі молозива	Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 853/2004 від 29 квітня 2004 р. (секція IX додатка III)	2016	2018

Основні вимоги щодо безпеки молока

	Загальне бактеріальне обсіменіння, тис. КУО на 1см3	Кількість соматичних клітин, тис. на 1см3	Наявність залишків ветпрепаратів та інших інгібіторів
Швейцарія	80	350	Не допускається
ЄС	100	400	Не допускається
Україна:			
екстра	100	400	Не допускається
вищий	300	400	Є допустимі рівні
перший	500	600	-/-
другий	3000	800	-/-

Основні вимоги щодо безпеки молока

Показник	Законодавство України	Законодавство ЄС (мінімальні вимоги)
Вміст мікроорганізмів при Т 30°C, тис/мл	$\leq 100-3000$ (щодаки та за домовленістю сторін)	≤ 100 (середнє геометричне: 2 проби на місяць за 2 місяці)
Вміст соматичних клітин, тис/мл	$\leq 400-800$ (щодаки та за домовленістю сторін)	≤ 400 (середнє геометричне: 1 проба на місяць за 3 місяці)

Визначення змінної середньої геометричної величини для кількості соматичних клітин

для визначення якості сирого
молока обраховується для
кількості соматичних клітин,
визначається за трьохмісячний
період, з відбором
щонайменше одного зразка на
місяць

За результатами середньої
геометричної величини
будується графічна крива, яка
характеризує якість сирого
молока за певний період.

• Формула 1

$$G = \sqrt[n]{x_1 x_2 \dots x_n}$$

де n – число досліджень

x – результат дослідження

Результати загального бактеріального обсіменіння сирого молока господарства

Місяць поточного року	Загальне бактеріальне обсіменіння сирого молока, КУО/ см ³	Загальне бактеріальне обсіменіння сирого молока, LOG10	Змінна середня геометрична величина загального бактеріального обсіменіння сирого молока за двомісячний період
січень	100 000	5	5,04
лютий	120 000	5,08	5,04
березень	100 000	5	5,08
квітень	140 000	5,15	5,13
травень	130 000	5,11	5,10
червень	120 000	5,08	5,19
липень	200 000	5,30	5,30
серпень	200 000	5,30	5,28
вересень	180 000	5,26	5,22
жовтень	150 000	5,18	5,13
листопад	120 000	5,08	5,04
грудень	100 000	5	

Деякі особливості Регламенту 853

- Вимоги до молока є сигнальними. У випадку їх перевищення, оператори ринку мають вжити коригувальних дій та поінформувати компетентний орган.
- В окремих випадках сире молоко, що не повністю відповідає вимогам, може використовуватись, за умови прийняття належних заходів.
- Вимоги до сирого молока, що йде на виготовлення молочних продуктів мають бути втричі суворішими, ніж вимоги до молока отриманого на фермі.

РЕГЛАМЕНТ (ЄС) № 854/2004

ДОДАТОК IV “Сире молоко і молочні продукти”

РОЗДІЛ II: КОНТРОЛЬ ЗБОРУ СИРОГО МОЛОКА

1. Компетентний орган повинен відстежувати перевірки, що виконуються відповідно до Додатку III, Секції IX, Розділу I, частини 3 Регламенту (ЄС) №853/2004.
2. Якщо оператор харчових продуктів не виправив ситуацію протягом трьох місяців з дати першого повідомлення компетентного органу про недотримання критеріїв (розрахунок загальної бактеріальної забрудненості і соматичних клітин), то постачання сирого молока з місця виробництва повинне бути припинено або на підставі спеціального дозволу або загальних інструкцій компетентного органу підлягає задоволенню вимог щодо його переробки і використання, які є необхідними для забезпечення охорони здоров'я.

Таке припинення або вимоги повинні застосовуватися поки оператор бізнесу харчових продуктів не доведе, що необроблене молоко знову відповідає критеріям.

Програма офіційного контролю сирого молока у Швейцарії

- Офіційний контроль молока передбачений законом. Центр проведення аналізів **Suisselab AG** (в Цолікофені) відповідає за реалізацію офіційного контролю.
- Правові основи складаються з **Указу про контроль молока (RS 916.351.0)** і **Указу Федерального міністерства внутрішніх справ з гігієни виробництва молока (RS 916.351.021.1)**.
- Офіційний контроль є важливим інструментом для забезпечення гігієни сирого молока і в той же час є **необхідною передумовою для експорту молока і молочних продуктів**.
- Офіційний контроль забезпечує проведення досліджень коров'ячого молока **від усіх виробників двічі на місяць на основі критеріїв**

Програма офіційного контролю сирого молока у Швейцарії

- Коли молоко, яке поставляється, не відповідає вимогам щодо кількості мікроорганізмів, соматичних клітин та інгібіторів, то виникають **невідповідності**.
- Результати досліджень повідомляються виробникам молока в електронному вигляді по **електронній пошті** або **SMS**.

Індивідуальні результати і звіти досліджень доступні в **базі даних DBMilch.ch** (<https://www.dbmilch.ch/>).

Функції:

- Розрахунок середнього геометричного
- Реєстр невідповідностей
- Нотифікація для інспектора

Закон України про державний контроль

Стаття 40. Державний контроль сирого молока та молозива

- 3. Під час державного контролю беруться до уваги результати лабораторних досліджень (випробувань) показників безпечності сирого молока та/або молозива, проведених оператором ринку або на його замовлення.
- 4. Оператор ринку зобов'язаний розробити та впровадити процедури періодичної перевірки сирого молока для визначення рівня загального бактеріологічного забруднення та/або кількості соматичних клітин. Якщо за результатами такої перевірки виявляється невідповідність, оператор ринку має негайно повідомити про це компетентний орган. Якщо протягом трьох місяців з дати такого повідомлення зазначену невідповідність не усунуто, відправлення сирого молока з відповідного господарства забороняється. Така заборона застосовується до моменту надання оператором ринку компетентному органу підтвердження усунення невідповідності.

Що треба отримати в законодавстві?

Наближення законодавства у сфері гігієни молочної сировини має досягти:

- запровадження належних практик гігієни, виробництва, ветеринарії та добробуту тварин;
- виконання програм самоконтролю для первинних виробників та НАССР для переробників;
- унеможливлення потрапляння на підприємства небезпечної молочної сировини;
- 100% відповідності за рівнем безпеки сировини.

Підходи при напрацюванні нормативних актів

1. Відмова від надмірної і часто застарілої деталізації правил.
2. Зміна ідеології державного контролю за безпечністю: від контролю кожної дії до контролю результату.
3. Запровадження гнучкості регулювання.
4. Планування достатніх перехідних періодів, щоб мінімізувати можливі негативні наслідки.

Download from
Dreamstime.com

Що робиться?

Підготовлено проекти Наказів Мінагрополітики:

- “Про затвердження вимог до контролю операторів ринку щодо гігієни молока та молочних продуктів при їх виробництві та введенні в обіг”;
- “Про затвердження вимог до дрібнотоварного виробництва сирого товарного молока, його збору до введення в обіг”;

На черзі - зміни до ветеринарно-санітарної експертизи молока та молочних продуктів.

Ключові особливості підготовлених проектів

1. Встановлення мінімальних обов'язкових вимог.

- Відповідно до вимог Регламенту 853, запроваджуються мінімальні базові вимоги з безпечності молочної сировини для промислової переробки: 100.000 мікробних клітин та 400.000 соматичних клітин на 1 мл.
- спосіб досягнення всіх мінімально необхідних рівнів залишається на розсуд суб'єкта.
Умова - безпечність способу та еквівалентність результату.

Ключові особливості підготовлених проектів

2. Врахування норм, що передбачені чинним законодавством.

- перенесення окремих положень Закону “Про молоко та молочні продукти”.
- збереження розширених вимог до гігієни персоналу.
- можливість уповноваження на здійснення контролю за безпечністю молока не лише державних інспекторів, а й інших осіб, зокрема ліцензованих ветеринарних лікарів.

Ключові особливості підготовлених проектів

3. Встановлення необхідних перехідних періодів.

Вимоги до контролю застосовуються:

- до операторів, що здійснюють експорт до країн ЄС, з моменту офіційного опублікування;
- до операторів, що заявили про готовність до такого експорту, з моменту отримання заяви про готовність;
- до всіх інших операторів вимоги застосовуються з 1 січня 2019 року, крім вимог розділу 8 (показники молока), які застосовуються з 1 січня 2022 року.

Ключові особливості підготовлених проектів

4. Об'єднання вимог наказів 17 та 18.

Опрацьовано варіант, що пов'язує між собою вимоги до дрібних виробників та пунктів закуплі молока, з метою:

- Мінімізувати інші, ніж через закупівельний пункт, шляхи надходження молока на переробку.
- Спростити вимоги для дрібнотоварних виробників молока і позбавити їх необхідності дотримуватися надмірних та застарілих норм.
- Узгодити з Вимогами контролю операторів ринку.

Animal Health Matters.
For Safe Food Solutions.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER

State Secretariat for Economic Affairs SECO

Дякую за увагу!

